מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 019281

עולם הערבים והאסלאם

(לבתי ספר עבריים)

הוראות

א. <u>משך הבחינה</u>: שעתיים.

ב. <u>מבנה השאלון ומפתח ההערכה</u>: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	–	מבוא להכרת האסלאם	– (15x2) –	30 נקודות
פרק שני	–	מדינות האזור	– (15x2) –	30 נקודות
פרק שלישי	–	עידן הח'ליפות והאימפריות – מושגים	– (10x2) –	20 נקודות
פרק רביעי	–	סוריה ולבנון – מושגים		
		<u>או</u>		
		ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ – מושגים	– (10x2) –	20 נקודות
			סך הכול –	100 נקודות

ג. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: אין.

ד. <u>הוראות מיוחדות</u>: (1) יש להקפיד על כתב יד ברור וקריא.

(2) לאחר סיום הבחינה וטרם מסירתה למשגיח או למשגיחה, יש לבדוק אותה שנית.

(3) <u>המלצה</u> לחלוקת זמן: שעה וחצי – לפרקים הראשון והשני

חצי שעה – לפרקים השלישי והרביעי

יש לכתוב <u>במחברת הבחינה בלבד</u>. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון – מבוא להכרת האסלאם (30 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 15 נקודות; לכל סעיף – $7\frac{1}{2}$ נקודות).

מחמד וראשית האסלאם

1. מחמד במכה

א. תארו שתי מסורות העוסקות בחיי מחמד בתקופה שקדמה לקבלת ההתגלות, והסבירו את המטרה של מסורות אלה.

ב. הציגו שני מסרים בבשורה של מחמד לאנשי מכה, ותארו את התגובה של אנשי מכה על בשורה זו.

2. מחמד במדינה

א. הציגו שלושה קשיים שאיתם התמודד מחמד כשהגיע לעיר ית'רב (אל־מדינה).

ב. כתבו מה היו הדרכים שבהן התמודד חוזה האומה ("עהד אל־אמה") עם שניים מן הקשיים שהצגתם בסעיף א.

3. הלכה, מצוות היסוד

א. קראו את הפסוק מן הקוראן שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

"ישאלוך על מה יוציאו ממון. אמור, כל הטוֹב אשר תוציאו יינתן להורים ולקרובי המשפחה וליתומים ולנזקקים ולהֵלך בדרכים. כל טוֹב אשר תעשו, אלוהים יֵדעהו".

(סורה 2; הפרה, 215 [תרגום: א' רובין])

ציינו והציגו את מצוות היסוד שבאה לידי ביטוי בפסוק זה.

הסבירו מה אפשר ללמוד מן הפסוק על המצווה.

ב. הסבירו מהי ה"שהאדה", ומה הם העניינים המוזכרים בה. כתבו שני מקרים שבהם ה"שהאדה" נאמרת.

4. שיעה

"כאשר לא הייתה הסכמה על זהות האימאם הלגיטימי, נוצר פיצול בקהילה השיעית".

(מ' שפר, **אסלאם: מבוא קצר**, הוצאת מפה ואוניברסיטת תל־אביב, 2006, עמ' 86)

א. תארו את קרב כרבלאא ואת הנסיבות שהובילו לפריצתו.

ב. הסבירו כיצד בעקבות קרב כרבלאא נהפכה השיעה מתנועה פוליטית־דתית לתנועה דתית בלבד.

היעזרו במונח "ח'וּרוג' וקוּעוּד".

/המשך בעמוד 3/

פרק שני – מדינות האזור (30 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 5–8 (לכל שאלה – 15 נקודות; לכל סעיף – $7\frac{1}{2}$ נקודות).

5. מצרים – שלטון הנשיא סאדאת

אנואר אלסאדאת עלה לשלטון במצרים בשנת 1970 ושלט בה עד שנת 1981.

א. תארו שני צעדים שנקט סאדאת לאחר עלייתו לשלטון כדי לבסס את נשיאותו.

ב. הסבירו את הדרך שבה התמודד הנשיא סאדאת עם הקשיים הכלכליים של מצרים (מדיניות ה"אנפתאח").

6. מצרים – ריבוי האוכלוסייה

בעיית ריבוי האוכלוסייה מלווה את מצרים מאז ומעולם.

א. מהי הבעיה בריבוי המהיר של האוכלוסייה במצרים?

ב. הסבירו שתי דרכים שבהן התמודד הנשיא מובארכ עם בעיה זו, וקושי אחד שהוא נתקל בו בהתמודדות זו.

7. טורקייה

א. לפי מוסטפא כמאל אטאטורק, מה הייתה הסיבה לנחשלות (לפיגור) של טורקייה?

באיזו מידה הצליח אטאטורק להגשים את חזונו לחלץ את טורקייה מנחשלותה? נמקו את תשובתכם. התבססו על חומר הלימוד.

ב. הסבירו מהו "משבר קפריסין". תארו את השפעתו על היחסים בין טורקייה ובין ארצות הברית.

8. איראן

א. ציינו שתיים מן הקבוצות שתמכו בהפלת השאה, והסבירו את המניעים של כל אחת מהן.

ב. תארו אחת מן הרפורמות שנעשו לאחר המהפכה, והסבירו את מטרתה.

/המשך בעמוד 4/

פרק שלישי – עידן החִ'ליפוּת והאימפריות – מושגים (20 נקודות)

כתבו בקצרה על שניים מן המושגים 9–13 (לכל מושג – 10 נקודות).

9. שׁוּרַא

10. דִיוַאן

11. אל־בַּרִיד ואל־אַחְ'בַּאר

12. ה"מֻעְתַזִלַה" וה"מִחְנַה"

13. הממלוכִים

פרק רביעי – מושגים
סוריה ולבנון
או ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

(20 נקודות)

בחרו בנושא שלמדתם, א' או ב', וכתבו בקצרה על שניים מן המושגים בו (אין לבחור במושגים משני הנושאים; לכל מושג – 10 נקודות).

נושא א': סוריה ולבנון

14. "האחים המוסלמים" בסוריה

15. בשאר אל־אסד

16. "סוריה הגדולה"

17. מלחמת שלום הגליל

18. המעורבות הסורית בלבנון

נושא ב': ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

19. השושלת ההאשמית

20. הבדווים בירדן

21. הסכם השלום בין ירדן ובין ישראל (1994)

22. מלחמת המפרץ

23. בעיית העובדים הזרים

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך